

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сафонов Юрій Миколайович

Доктор економічних наук, професор

Професор кафедри макроекономіки та державного управління

Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)

Васільєва Вероніка Костянтинівна

Студентка спеціальності «Менеджмент» (магістр)

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Функціонування системи державного регулювання національної економіки залежить від гармонічного поєднання дієвих інструментів забезпечення, які повинні відповідати сучасним вимогам та враховувати тенденції розвитку національної економіки в умовах глобалізації та євроінтеграції. Використання досвіду країн з розвинутою економікою дає можливість виділити позитивні та ефективні методи, які максимально підходять до застосування у національному макроекономічному середовищі.

Базовими складовими інструментального забезпечення є методичні інструменти, багатопараметричні та функціональні інструменти, а також інструменти вирішення прикладних завдань, які в свою чергу, містять окремі дієві елементи, що забезпечує високу ефективність державного регулювання. Перш за все, дотримання пріоритетної лінії державної політики щодо соціально-економічного та фінансового зростання, враховуючи векторіальну спрямованість на євроінтеграцію, що представляє собою головну мету державного регулювання національної економіки, забезпечується за допомогою базових інструментів, а саме: принципів, параметрів та критеріїв, які формують спрямованість державного управління.

Особливості макроекономічних процесів у економіці України не вкладаються у схеми відомих нині економічній науці закономірностей. Для практичної реалізації державної стратегії економічного розвитку необхідні конкретизація пріоритетів, уточнення ресурсного забезпечення, відпрацювання механізмів здійснення та вибір найоптимальніших методів державного регулювання або розроблення нових методів на основі теорії та практики [1].

Дослідження підтверджують, що тісний взаємозв'язок між методами державного регулювання та відповідними принципами дає можливість сформувати дієву систему інструментального забезпечення, яка повинна враховувати сучасні тенденції фінансово-економічного та соціального розвитку, а також змінювати окремі елементи для підвищення рівня ефективності їх впливу.

Для вирішення поставлених завдань державного регулювання застосовується адаптивний комплекс державного регулювання, який базується на системі методів, серед яких доцільно виділити: економічні методи; адміністративні методи; організаційні методи; правові методи; методи прямої та непрямої дії.

Серед основних методів державного регулювання національної економіки, виокремлюють економічні та адміністративні методи регулювання. Вибір найбільш ефективного методу залежить від факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища та від оперативних та тактичних завдань державного регулювання.

Економічні методи державного регулювання поділяються на методи грошово-кредитної та бюджетної політики. Основними економічними способами грошово-кредитної політики є: регулювання облікової ставки; встановлення та зміни розмірів мінімальних резервів, які фінансовані інститути країни зобов'язані зберігати в центральному банку; проведення операцій державних установ на ринку цінних паперів, таких як емісія державних зобов'язань, торгівля ними та їх погашення [1].

Адміністративні методи ґрунтуються на обов'язковому виконанні тих чи інших правил або розпоряджень. За допомогою адміністративних методів місцеві органи управління регулюють процеси приватизації, вирішують питання залучення позичкового капіталу, використання регіональних природних ресурсів, а також питання, пов'язані з соціальними процесами.

Адміністративні або організаційно-розпорядчі методи державного управління у сфері сталого розвитку України базуються на застосуванні нормативно-правових актів, охоплюють усю організаційно-розпорядчу складову державного управління у галузі сталого розвитку України.

Виникнення та застосування змішаних або доповнюючих один одного методів пояснюється складними трансформаційними умовами та необхідністю модернізації державного апарату та системи управління національною економікою.

Соціально-психологічні методи державного управління у сфері сталого розвитку України розглядаються як способи впливу на

людей за допомогою законів соціології та психології; як способи і прийоми впливу на процес формування та розвитку колективу, а також на соціальні та психологічні процеси, притаманні групам чи окремим особам [1].

У свою чергу, методи прямої дії забезпечують виконання суб'єктами макроекономічного середовища обов'язкових норм та правил, які спрямовані на вирішення стратегічних завдань державної політики щодо фінансово-економічного розвитку. Ефективними інструментами методів прямої дії є нормативні акти, програми фінансово-економічного та соціального розвитку тощо. Серед основних методів державного регулювання прямої дії виокремлюють: цінові та податкові регулятори, сертифікацію та ліцензування, експортно-імпортне регулювання, державна підтримка.

Використання методів державного регулювання непрямої дії дає можливість здійснювати вплив на фінансово-економічні інтереси суб'єктів макроекономічного середовища, реагуючи на фактори ринкового механізму.

Ефективними інструментами зазначеної групи методів є грошово-кредитна, бюджетна, інноваційно-інвестиційна та соціально-економічна спрямованість державної політики, наповненість дієвими елементами якої залежить від формування стратегічної мети та тактичних завдань державного регулювання. При цьому інструментами методів непрямої дії є мотиваційна політика, яка спрямована на опосередкований вплив держави на суб'єктів макроекономічного середовища.

До методів державного регулювання національної економіки прямої дії відносяться адміністративні, організаційні та правові методи, в свою чергу, до методів непрямої дії – економічні, соціально-психологічні методи, які забезпечують вирішення оперативних та тактичних завдань державного регулювання, враховуючи фактори зовнішнього та внутрішнього середовища.

Методи державного регулювання національної економіки повинні вирішувати стратегічні завдання на макrorівні, враховуючи економічні закони розвитку та відповідні ринкові важелі.

В умовах глобалізації, коли спостерігається процес посилення взаємозв'язку між фінансовими потоками та зростає рівень міжнародної кооперації, посилюється потреба у державному регулюванні фінансово-економічних процесів за допомогою системи методів та відповідних інструментів.

Методи державного регулювання з позицій комплексності розподіляються: на загальні (нормативно-правові, адміністративні,

соціально-психологічні (пропагандистські) та економічні) та спеціальні – стратегічне планування та цільове програмування, бюджетування, інформування. В свою чергу, з позицій впливу суб'єкта управління на об'єкт управління: прямого впливу та непрямого впливу; підготовки та прийняття рішень, планування, організації, контролю, підтримки управлінської діяльності [1].

Сучасні дослідження підкреслюють значимість методів оцінки, які можливо застосовувати для реалізації завдань державного регулювання національної економікою. До таких методів відноситься метод головного критерію, який базується на виокремленні значущого критерію з обчисленням максимально допустимого його значення.

Серед позитивних сегментів даного методу можливо виділити необхідність лише кількох переважних критеріїв, які впливають на кінцевий результат, але при цьому враховуються допустимі значення окремих показників, які віддзеркалюють стан фінансово-економічних, соціальних та екологічних процесів.

Таким чином, процес формування відповідної системи методів державного регулювання повинен враховувати кілька факторів, а саме: стратегічну мету та завдання державного регулювання, а також дію ринкового механізму, що забезпечує стійкий розвиток національної економіки.

Література:

1. Григор'єв Г.С. Теоретико-методологічні засади державного регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: монографія / Г.С. Григор'єв. – Херсон: Олді-плюс, 2017. – 380 с.
2. Масленніков Є.І. Принципи державного регулювання національної економіки в умовах глобалізації / Є.І. Масленніков, С.О. Якубовський, В.В. Белякова. – Вісник Одеського національного університету. – Серія: Економіка. – 2017. – Том 22. Випуск 2(55). – С. 65-69.

ПРОБЛЕМА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЕКОНОМІКИ МІСТА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ПРОСТІР ЄС

Склярук Наталія Іванівна

Кандидат економічних наук, доцент

Доцент кафедри економіки підприємств міського господарства